

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת שלי טל מירון

פ/25/3645

הצעת חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון – מינוי נציגות ציבור), התשפ"ג–2023

הוספת סעיף 1א1 .1 בחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התש"ג–1953¹, אחרי סעיף 1 יבוא :

"מינוי נציגות ציבור 1א. (א) כל הרכב הדין בבית הדין הרבני או בבית הדין הרבני הגדול יכלול דיינים ושתי נציגות ציבור.

(ב) נציגות הציבור בבית הדין יהיו נשים בקיאות בתחום ההלכה והיהדות שימנה שר המשפטים, בהסכמת השר לשירותי דת.

(ג) כשירה להתמנות כנציגת ציבור מי שמתקיימים לגביה כל אלה :

(1) היא בעלת ניסיון של חמש שנים לפחות בייצוג בבתי הדין או בבתי משפט לענייני משפחה בענייני מעמד אישי ;

(2) היא לא הורשעה בעבירה פלילית, שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין היא ראויה לכהן כנציגת ציבור ; לעניין זה, "הורשעה", בעבירה פלילית – לרבות מי שבית המשפט קבע כי ביצעה את העבירה ;

(3) היא לא הורשעה בעבירת משמעת אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין היא ראויה לכהן כנציגת ציבור.

¹ ס"ח התשי"ג, עמ' 165.

(ד) מינויה של נציגת ציבור הוא לארבע שנים, והשר רשאי למנותה לתקופת כהונה נוספת אחת, ובלבד שלא תכהן כנציגת ציבור מי שמלאו לה 75 שנים.

(ה) נציגת ציבור רשאית להתפטר מתפקידה במתן הודעה בכתב לשר המשפטים; כהונתה תופסק בתום שלושים יום מהגשת כתב ההתפטרות, אם לא הסכים שר המשפטים למועד קצר יותר.

(ו) הטיפול בתלונות כנגד נציגות ציבור יהיה זהה לאופן הטיפול בתלונות כנגד דיינים, בשינויים המחויבים.

(ז) שר המשפטים, באישור השר לשירותי דת, רשאי לקבוע הוראות נוספות בעניין מינוי של נציגות ציבור בבתי הדין הרבניים וכהונתן.

דברי הסבר

מטרת הצעת החוק היא למנות נציגות ציבור שיישבו לצד הדיינים בבתי הדין הרבניים בענייני מעמד אישי, בדומה לנציגי הציבור המשמשים היום בבתי הדין לעבודה.

בתי הדין הרבניים בישראל אמונים על השיפוט בתחום דיני המשפחה, הכוללים מעמד אישי, נישואין וגירושין ושאר זכויות וחובות הנוגעות למעמד המשפחתי. בתי הדין הרבניים פועלים על פי ההלכה היהודית אשר אינה בהכרח עולה בקנה אחד עם מכלול הערכים הנלווה לשלטון הדמוקרטי.

החברה הישראלית עברה כברת דרך משמעותית בכל הנוגע לשוויון מגדרי ולקידום נשים, אולם שינויים מבורכים אלו פסחו על בתי הדין הרבניים. נשים אינן יכולות לכהן כדיינות בבתי הדין, אינן רשאיות להעיד מלכתחילה ועד לסוף שנות השמונים אף נחסמה בפניהן האפשרות לייצג בבתי הדין, ורק לאחר התערבות בג"ץ בנדון נפתחה בעבורן אפשרות זו.

מציאות זו יוצרת אישוויון חמור ובסיסי בין גברים לנשים המגיעים להתדיין בבתי הדין, שכן אין ייצוג לעמדה הנשית בקרב הדיינים. נוסף על כך, נשים רבות מעידות על חוויה לא נעימה כאשר הן עומדות באולם שכולו גברים ונאלצות להשיב על שאלות אישיות הנוגעות לפרטים אינטימיים במערכת היחסים של בני הזוג.

כיוון שכיום קיימת בעיה הלכתית למנות נשים כדיינות, ועד שיימצא פתרון לסוגיה הלכתית זו, מוצע למנות נשים כנציגות ציבור אשר יישבו בתיקי מעמד אישי לצד הדיינים ויביאו לידי ביטוי את נקודת המבט הנשית. נציגות הציבור יהיו בקיאות בהלכה היהודית, ובעלות ניסיון של חמש שנים לפחות בייצוג בבתי הדין הרבניים או בבתי המשפט לענייני משפחה בנושאי מעמד אישי. מוצע כי את נציגות הציבור ימנו שר המשפטים והשר לשירותי דת.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מירב בן ארי (פ/24/2091), על ידי חברת הכנסת גבי לסקי וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/3604) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת פנינה תמנו וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/3119) ועל ידי חבר הכנסת עידן רול (פ/25/3237).

הצעת החוק זהה לפ/25/3237 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום

י"ד בתמוז התשפ"ג (03.07.2023)